

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE PERFORMANS ÖDEVLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ¹

FUNCTIONALITY OF PERFORMANCE ASSIGNMENTS IN
TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Gökcan ÇELİK

ORCID: 0000-0003-0404-5591

Özkan ÇELİK

ORCID: 0000-0002-4851-7186

DOI: 10.5281/zenodo.7464351

ÖZET

'Yapılandırmacı' yaklaşımın ölçme, seçme ve değerlendirme aşamasında bir uzantısı olan performans ödevlerini yabancılar Türkçe öğretimi alanında öğrencinin yabancı dil bilgisini günlük hayatta nasıl kullandığını ölçmek için verilen ödevler ya da etkinlikler olarak da değerlendirmek mümkündür. Genellikle kısa süreli olan bu tür ödevlerin başlıca amacı ise, öğrencilerin derslerde kazandığı dil becerilerini günlük yaşamla ilişkilendirerek geliştirmesidir. Bununla birlikte öğrencinin belli bir dönem edindiği bilgilerden yola çıkarak yeni bir şeyler ortaya koyabilmesi de amaçlanmaktadır. Performans ödevleri özellikle de Türkçe konuşulmayan coğrafyalarda öğrencinin Türkçeye daha çok ilgilenmesini sağlaması açısından oldukça önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen tarafından verilebilecek performans ödevlerinin işlevselliğini incelemektir. Bu bağlamda öncelikle performans ödevlerinin tanımı, amacı, kapsamı ve aşamaları üzerinde durulacak sonra da öğrenciye sağladığı kazanımlar tespit edilecektir. Ayrıca performans ödevi verirken öğretmenin dikkat etmesi gereken hususlar belirtilecek ve örnek teşkil etmesi açısından Avrupa Dil Portfolyosu'nun kazanımlarına göre hazırlanmış temel (A1-A2), orta (B1-B2) ve yüksek (C1) Türkçede verilebilecek performans ödevleri tablolar hâlinde gösterilecektir. Çalışma, performans ödevlerinin yabancılar Türkçe öğretimindeki işlevselliğini inceleyen ilk çalışma olması nedeniyle de ayrı bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: performans ödevi, Türkçe öğretimi, işlevsellik

ABSTRACT

It is possible to evaluate performance assignments, which are an extension of the 'constructivist' approach in the measurement, selection and evaluation phase, as homework or activities to measure how the student uses foreign language knowledge in daily life in the field of teaching Turkish to foreigners. The main purpose of such assignments, which are usually short-term, is for students to develop their language skills gained in lessons by associating them with daily life. In addition, it is also aimed that the student will be able to reveal something new based on the knowledge he has acquired in a certain period. Performance assignments are very important in terms of enabling students to be more interested in Turkish, especially in geographies where Turkish is not spoken.

The aim of this study is to examine the functionality of performance assignments that can be given by the teacher in teaching Turkish as a foreign language. In this context, first of all, the definition, purpose, scope and stages of performance assignments will be emphasized and then the gains provided to the students will be determined. In addition, the points that the teacher should pay attention to when giving performance assignments will be specified and performance assignments that can be given in basic (A1-A2), intermediate (B1-B2) and high (C1) Turkish, prepared according to the achievements of the European Language Portfolio, will be shown in tables in order to set an example. The study is of particular importance as it is the first study to examine the functionality of performance assignments in teaching Turkish to foreigners.

Keywords: performance assignment, Turkish teaching, functionality

İlgili Yazarlar: Gökcan ÇELİK* / Özkan Çelik**

*Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Dil Hazırlık Bölümü, Bişkek/Kırgızistan.
gokcan.celik@manas.edu.kg

**Türkiye Türkçesi Öğretmeni, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Dil Hazırlık Bölümü, Bişkek/Kırgızistan.
ozkan.celik@manas.edu.kg

Başvuru Tarihi / Received: 16.10.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 30.11.2022

Giriş¹

Dil, en doğal iletişim aracı olarak insanların birbirlerini tanımasını ve anlamasını sağlar. Birey, kendisini ve dış dünyayı yine dili aracılığıyla ifade eder. Dolayısıyla dil insanoğluna bahşedilmiş en önemli yeteneklerden biridir. Doğduğu ailenin, çevrenin ve kültürün sahip olduğu dili küçük yaşlarda edinerek öğrenen bireyin çeşitli nedenlerle yabancı bir dili öğrenmesi de mümkündür. Öte yandan üniversitelerde eğitim almak, bilimsel çalışmalar yapmak, çalışmak, ticari yatırımlarda bulunmak ya da ticaret yapmak, gezmek, görmek, ilgili kültürü yakından tanımak ve evlenmek gibi (Çelik, 2021, s. 16) nedenler başta olmak üzere anadilinden başka yabancı bir dili öğrenmenin de neredeyse bir zorunluluk hâline geldiği ortadadır.

Diğer dünya dilleri gibi yabancı dil olarak öğrenilen ve öğretilen dillerden biri de Türkiye Türkçesidir. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde öğrenci ya da öğrencinin Türkçeyi öğrendiği coğrafya ayrı bir önem arz etmektedir. Öğrenci, Türkçe konuşulmayan bir coğrafyada Türkçe öğreniyorsa dille ilgili nüansları edinirken daha fazla çaba göstermesi gerekir. Bu çabaların başında da öğrencinin bol bol konuşarak pratik yapması, karşılaşabileceği pek çok durumda geliştireceği diyalogları önceden tecrübe etmesi gelir. Bu da öğrenciye verilecek fazladan ödevlerle mümkündür. Bu ödevlerin en kapsamlı olanı ise performans ödevleridir çünkü öğrenme performans sonucu gerçekleşmektedir (Bower ve Hilgrad 1981, s. 14).

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen tarafından verilebilecek performans ödevlerinin işlevselliğini incelemektir. Bu bağlamda öncelikle performans ödevlerinin tanımı, amacı, kapsamı ve aşamaları üzerinde durulacak sonra da öğrenciye sağladığı kazanımlar tespit edilecektir. Ayrıca performans ödevi verirken öğretmenin dikkat etmesi gereken hususlar belirtilecek ve örnek teşkil etmesi açısından Avrupa Dil Portfolyosu'nun kazanımlarına göre hazırlanmış temel (A1-A2), orta (B1-B2) ve yüksek (C1) Türkçede verilebilecek performans ödevleri tablolar hâlinde gösterilecektir.

Performans Ödevlerinin Tanımı, Amacı ve Kapsamı

Performans görevleri, programlarda belirtilen eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, araştırma, işbirliği yapma ve iletişim gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve

¹ Bu çalışma 22.03.2022 tarihinde Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu Çevrimiçi Seminerler Programı kapsamında sözlü olarak sunulmuştur.

psikomotor alanlardaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini gerektiren ve öğrenciler tarafından bir ürün ortaya konulmasıyla sonuçlanan çalışmalardır. Bu çalışmalarda amaç, öğrencilerin internetten ya da ansiklopedilerden bilgileri aynen aktarmalarını değil, öğrencilerin sahip oldukları becerileri değerlendirmektir. Öte yandan bu ödevler, elde edilen bilginin özgün bir biçimde yeniden yorumlanmasına imkân veren becerilere dönüşmektedir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2008; MEB, 2005b; MEB, 2009). Performans görevleri, yazılı anlatım, sözlü anlatım, sunu yapma, kompozisyon, makale yazma, deney düzeneği oluşturma, deney yapma, resim yapma, kroki çizme, grafik çizme, bir araç yapma, şarkı söyleme, model oluşturma, fotoğraf çekme gibi işlemlere sahip becerileri içerir (Arı, 2010, s. 35).

'Yapılandırmacı' yaklaşımın ölçme, seçme ve değerlendirme aşamasında bir uzantısı olan performans ödevlerini, yabancılara Türkçe öğretimi alanında öğrencinin yabancı dil bilgisini günlük hayatta nasıl kullandığını ölçmek için verilen ödevler ya da etkinlikler olarak da değerlendirmek mümkündür. Genellikle kısa süreli olan bu tür ödevlerin başlıca amacı ise, öğrencilerin derslerde kazandığı dil becerilerini günlük yaşamla ilişkilendirerek geliştirmesidir. Bununla birlikte öğrencinin belli bir dönem edindiği bilgilerden yola çıkarak yeni bir şeyler ortaya koyabilmesi de amaçlanmaktadır. Performans ödevleri özellikle de Türkçe konuşulmayan coğrafyalarda öğrencinin Türkçeyle daha çok ilgilenmesini sağlaması açısından oldukça önem taşımaktadır. Öğrenci derslerden veya ders materyallerinden öğrendiği bilgileri bu ödevler sayesinde tatbik etme şansı bulur. Ödev için araştırma yaparken yazılı ve sözlü Türkçe kaynaklardan bol bol okuma anlama ve/veya dinleme anlama yapar. Anladıklarını yazılı ve/veya sözlü olarak ifade etmeye çalışır. Bu durum öğrendiği dilbilgisi yapılarının pekişmesini, kelime dağarcığının gelişmesini ve doğal olarak da bunları dil becerileri bazında kullanmasını sağlar.

Performans Ödevlerinin Aşamaları

Öğretme, öğrenme ile iç içe bir kavramdır. Öğrenmenin belli bir amaca ulaşmak için başlatılması, yönlendirilmesi, kolaylaştırılması ve gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlanan öğretme eylemi sürecinde öğrenci; öğretici ve araç-gereç ile etkileşimde bulunarak bu süreci gerçekleştirir. Öğretme sürecinde; öğrenciyi istedik hedefler doğrultusunda yönlendirme ve güdüleme, uygun öğrenme yaşantılarını sunarak bu hedeflere ulaşmayı kolaylaştırma, öğrencinin bir bütün olarak (örneğin tutumlar, değerler, uyum gibi kişisel yönleri ile) gelişmesine katkıda bulunma, işlemleri yer alır (Ataklı, 1991, s. 102). Dolayısıyla performans ödevlerinin hazırlanma ve sunma sürecinde

öğretmen de öğrenci de aktiftir. Bir başka deyişle, öğretmen de en az öğrenci kadar bu sürecin başrol oyuncusudur. Keza performans ödevlerinden beklenen verimin alınabilmesi öncelikle öğretmenin ciddiyetine ve bu alandaki organize yeteneğine bağlıdır.

Performans ödevlerinde öğretmen her şeyden önce öğrencilerini performans ödevlerinin önemi konusunda güdülemeli, onları teşvik etmeli ve hazırlık sürecinde daima yol göstererek onlara danışmanlık yapmalıdır. Unutulmamalıdır ki, öğrencinin ödev hazırlarken geçirdiği hazırlık süreci de Türkçe öğrenmesi açısından büyük bir kazanımdır. Performans ödevleri verirken aşağıdaki aşamaları takip etmek süreci yönetmek ve istenen hedefe ulaşmakta büyük avantajlar sağlayacaktır:

1. Öğrenciden araştırması/anlatması/hazırlaması beklenen konu ve istenen performans öğrenciye net bir şekilde anlatılır. Öğrencinin bu ödevi sözlü mü yoksa yazılı olarak mı hazırlayacağı netleştirilir. Gerekirse konuyla ilgili öğretmen tarafından önceden hazırlanmış yönergeler verilebilir ya da örnek ödevler gösterilebilir.

2. Ödevin niteliğine göre bir plan yapılır. Öğrenciden bu plan çerçevesinde gerekli verileri (makale, resim, fotoğraf, grafik vb.) veya materyalleri toplaması istenir.

3. Öğrenciye konuyla ilgili olarak yararlanabileceği kaynak kitaplar, dergiler ya da internet siteleri gösterilir/önerilir. Ayrıca gidip görebileceği/ ziyaret edebileceği yerler, mekânlar listelenebilir. Kaynak kişi olarak başvurabileceği kişilerden bahsedilebilir.

4. Performans ödevlerinin teslimi için mutlaka bir tarih belirlenir ve ödevler verilen tarihte teslim alınır-edilir. Eğer öğrenci sunumunu performans olarak ortaya koyacak ya da sunum yapacaksa da belirlenen tarihlerde yapması istenir.

5. Performans görevleri, dersteki eğitim öğretim faaliyetleri sonucunda öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeyini gözlemlenebilir kılarak değerlendirmek amacıyla yapılan çalışmalardır (Arı, 2010, s. 35). Bu nedenle her performans ödevi sonrası ödevi değerlendirecek bir performans raporu hazırlanır. Rapor bir dereceli puanlama ile eşleştirme olabileceği gibi ucu açık soru-cevap şeklinde de hazırlanabilir. Bu rapor temel ve orta seviyelerde öğretmen tarafından, yüksek seviyede (B2 düzeyinden itibaren de olabilir) ise hem öğretmen hem de diğer öğrenciler tarafından doldurulabilir. Böylelikle performans ödev raporları öğrenciye geri dönüt bilgi verilmesini sağlar. Oluşturulacak bu raporda öğrencinin ödevini tamamlama miktarı, konunun bütünlüğü, anlaşılabilirliği, doğruluğu, ödevin Türkçe dilbilgisi ve yazım kurallarına uygunluğu, ödevde gerekli materyallerin kullanılması, belirtilen tarihte teslim edilmesi, kaynakça gösterilmesi ve öğretmeniyle olan ilişkileri derecelendirilebilir veya puanlanabilir.

Tablo 1: Performans Ödevi Değerlendirme Raporu Örneği²

ÖDEVİN TAMAMLANMA MİKTARI (20 PUAN)	KONUNUN BÜTÜNLÜĞÜ, ANLAŞILIRLIĞI, DOĞRULUĞU (20 PUAN)	DİL BİLGİSİ VE YAZIM KURALLARINA UYGUNLUK (20 PUAN)	ÖDEVDE GEREKLİ MATERYALLERİN KULLANIMI (RESİM, FOTOĞRAF, VB.) (20 PUAN)	ZAMANINDA TESLİM (10 PUAN)	KAYNAKÇA (5 PUAN)	ÖĞRETMENLE İLETİŞİM (5 PUAN)
20 p.- Ödevin tüm bölümleri tamamlanmış	20 p.- Ödevde konu bütünlüğü sağlanmış; konu, doğru bir şekilde aktarılmış	20 p.- Dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarının tamamına uyulmuş	20 p.- Ödevde gerekli materyaller eksiksiz kullanılmış	10 p.- Ödev zamanında teslim edildi	5 p.- Kaynakça belirtilmiş	5 p.- Ödev süresince öğretmenle sürekli iletişim halindeydi
10 p.- Ödevin yarısı tamamlanmış	1-9 p.- Ödevde konunun bir kısmına yer verilmiş, bütünlük sağlanmamış	1-9 p.- Dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarının birçoğuna uyulmuş	10 p.- Ödevde gerekli materyallerin yarısı kullanılmış	5-9 p.- Ödev 1-5 gün geç teslim edildi	1-4 p.- Kaynakça eksik / yanlış belirtilmiş	1-2 p.- Ödev süresince öğretmenle çok az iletişim halindeydi
0 p.- Ödev hiç yapılmamış	0 p.- Ödev, tamamen farklı bir konuda hazırlanmış	0-4 p.- Dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarının çok azına uyulmuş	0 p.- Ödevde gerekli materyaller hiç kullanılmamış	0 p.- Ödev teslim edilmedi	0 p.- Kaynakça belirtilmemiş	0 p.- Ödev süresince öğretmenle hiç iletişim halinde değildi

Performans Ödevlerinin Seviyelere Göre Kapsamı

Yabancılara Türkçe öğretiminde kılavuz kabul edilen Avrupa Dil Portfolyosu'nun seviyelere göre belirlediği kazanımlar beceri düzlemleri dikkate alınarak verilebilecek performans ödevlerinin konularını şöyle kategorize etmek mümkündür:³

Tablo 2: Temel Türkçe A1-A2 Seviyelerinde Verilebilecek Örnek Performans Ödev Konuları

TEMEL TÜRKÇE	
A1	A2
Evin bir bölümünü tanıtmak	Masal / fıkra / efsane anlatma
Aileyi tanıtmak- Evde iş bölümü	Masal devam ettirme
Arkadaşını tanıtmak	Dedikodu yapma
Bölge/ şehir tanıtmak	Evlilik gelenekleri
Hafta sonu / tatil planları	Çocuk oyunları
Yol tarifi verme	Şarkı tamamlama
Bir gününü anlatma	Kitap özeti çıkarma
Sevdiği mevsim(ler)	Türkiye haritası-bölgeleri
Köy hayatı-şehir hayatı	Sıra dışı yerler / oteller
Tarihteki önemli olaylar/ şahsiyetler / icatlar / keşifler	Sporun efsane isimleri
Bir bilim insanının/ sanatçının / devlet adamının biyografisi	Beden dili - Kültürlere göre değişen hareket/jest/ mimikler

² Rapor örneği oluşturulurken <https://www.dilbilgisi.net/turkce-proje-performans-olcegi/> adlı sitede yer alan performans ölçeğinden faydalanılmıştır.

³ Performans ödevlerinin kategorilere ayrılmasında seviyeleri gözetmekle birlikte Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Türkiye Türkçesi Koordinatörlüğü bünyesinde ders kitabı olarak kullanılan *Altın Köprü Türkçe Öğretimi Ders Kitapları (A1, A2, B1, B2, C1)* nda yer alan ünitelerin içerikleri baz alınmıştır.

Okuldaki ilk gün	Atlı sporlar
Günlük hayattaki yönergeler	Geleneksel / millî kıyafetler/ aksesuarlar/ başlıklar
Menüden yemek seçme	
Yemek tarifi verme	
Burçlar ve özellikleri	
Gelecekle ilgili hayaller/ planlar	

Tablo 3: Orta Türkçe B1-B2 Seviyelerinde Verilebilecek Örnek Performans Ödev Konuları

ORTA TÜRKÇE	
B1	B2
Bir tv programı hakkında bilgi verme	Kuşaklar ve özellikleri
Türk dizileri	Toplumsal değerler
Animasyon dublajları yapma	Görgü kuralları
Millî ve dinî bayramlar/ festivaller/ şenlikler / özel günler	Bir deyim / atasözü açıklama
Geçmişten günümüze kullanılan paralar	Elektronik posta yazımı
Guinness rekorlar kitabından örnekler	Doğa olaylarıyla ilgili inanışlar
Uğurlu-uğursuz nesnelere/ sayılar	Çevre sorunları
Tavsiye verme	Bir filmde bahsetme
Süper kahraman(lar)	Bir müzik enstrümanını tanıtmaya
	Dans türleri
	Diller hakkında ilginç bilgiler
	Yazar-eser tanıtımı
	Şiir tahlili

Tablo 4: Yüksek Türkçe C1 Seviyesinde Verilebilecek Örnek Performans Ödev Konuları

YÜKSEK TÜRKÇE
C1
Nasreddin Hoca / Keloğlan / Temel ile Fadime fıkraları
Mizah- Düşündürücü karikatürler
Meddahlık- Orta oyunu
Nasıl meşhur oldular? (Ünlü olma hikâyeleri)
Türk Destanları
Hat / Çini / Kalemîşi /Ebru / Minyatür/ Tezhip / Ahşap Oymacılığı
Halk oyunları (halay, horon, zeybek..)
Zeka türleri ve özellikleri
Otizm / Down Sendromu / Disleksi
Yapay zeka
Evren / gezegenler
Uzay çalışmaları
Ünlü Türk büyükleri
Kutsal şehirler
Sadaka taşları
Ünlü düşünürler ve fikirleri
Yörükler
Kadın girişimciler

Örneğin; Tablo 1’de belirtilen konulardan biri olan *Şehrini Tanıtma* konusunu alan öğrenci şehrine ait demografik bilgileri, tarihçesini, tarihî ve turistik yerlerini ister sözlü olarak isterse fotoğraf veya videoya dayalı dijital materyaller kullanarak grubundaki arkadaşlarına anlatabilir. A2 seviyesinde örnekleyecek olursak diyelim ki öğrenciye çocuk oyunları konusu verildi. Öğrenci istediği bir çocuk oyunun kurallarını anlatabilir ya da grubundaki arkadaşlarından yardım alarak grup içerisinde oynayarak gösterebilir. Ya da yine A2 seviyesinde öğrenci kendi kültürüne ait millî kıyafetlerini sınıfa getirerek (veya fotoğraflar eşliğinde) hangi günlerde niçin giyildiği, kıyafetlerde varsa desen/sembollerin ne anlamlara geldiğini söyleyebilir. Böylelikle kendi kültürel değerlerini Türkçe anlatmanın da mutluluğunu yaşar. Aynı durum tablolarında belirtilen pek çok konu için geçerlidir. Örneğin B1 seviyesinde öğrenciden milli bayramlarından birinin önemini anlatması beklenirken, C1 düzeyinde kendi dillerine ait bir deyim ya da atasözünü açıklaması, milli bir müzik enstrümanı hakkında araştırması istenebilir. Dolayısıyla performans ödevleri öğrenciler arasında kendi kültürel değerlerini diğerleriyle paylaşma fırsatı da sunmuş olur öğrenciye. Bu noktada şunu da hatırlatmak gerekir. Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları (Örneğin; Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Yedi İklim Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı, Altın Köprü Türkçe Ders Kitabı vb. gibi) incelendiğinde 2. veya 3. ünitelerde Belirli Geçmiş Zaman (-DI) yapısının öğretildiği görülür. Geçmiş zaman olması hasebiyle genelde tarihî metinlere de yer verilen bu ünitelerdeki metinler kısa ve basit cümlelerden oluşmaktadır. Öğrenci A1 seviyesinde tarihe mal olmuş bir şahsiyeti basit cümlelerle anlatırken aynı konuyu C1’de ileri düzeyde ve daha ayrıntılı şekilde işleyebilir. Bu nedenle bu tarz konular her seviyede verilebilir. Burada öğretmenin dikkat etmesi gereken husus öğrencinin seviyesini zorlamaması, seviyesini dikkate almasıdır.

Performans Ödevi Verilirken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Performans ödevleri verilirken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bu hususların temelinde öğretmenin ‘yapılandırmacı’ bir yaklaşım içinde olması ve öğrenciyi merkeze alan bir anlayış benimsemesi yer almaktadır. Bunlardan başka;

- Performans ödevlerinin bir sınıftaki her öğrenciye, aynı konu başlığında ve aynı zamanda verilmesi zorunlu değildir. Performans ödevleri gruptaki her öğrenciye ayrı ayrı verilebileceği gibi ikili, üçlü vb. gruplar oluşturularak da verilebilir. Bu anlamda öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri dikkate alınmalıdır. Bu durum bilişsel yeterlikler bakımından hazır olmayan öğrencilerin öğrenirken zorlanmalarına ve bundan dolayı da

ödevleri karmaşık bulmalarına neden olmaktadır (Dane vd., 2009, s. 29). Bu yüzden her öğrenciye kişisel gereksinimlerini karşılayacak ve kendini geliştirebilecek ödevler verilmelidir. Ödevler öğrencilerin beklentilerine uygun olmalı, öğrenciye kendini geliştirme fırsatı sunmalı ve ödevlerin eğlenceli olması gerekmektedir (Arıkan ve Altun, 2007, s. 376).

➤ Performans ödevleri öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve seviyelerine uygun olmalıdır. Öğretmen çoklu zekâ kuramına göre hareket etmelidir. Yani öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ödev vermeye çalışmalıdır. Ayrıca öğrencinin sahip olduğu olanaklara, yaşadığı çevreye ve sosyoekonomik düzeyine göre ödevler vermelidir.

➤ Öğretmen öğrencilere not vermekten çok rehberlik etmeli, en uygun öğrenme öğretme ortamını yaratmalıdır. Ödevler öğrenci üzerinde kaygı yaratmamalı, onu mutsuz etmemelidir. Öğrencinin öğrenme isteğini azaltmamalıdır.

➤ Öğrencilerin hatalarıyla ilgili geri dönütler vermeli ancak bunu yaparken üslubunun alaycı ve kırıncı olmamasına özen göstermelidir.

➤ Proje ve performans ödevleri öğrencilerin becerilerini geliştiren ve öğrendiklerini yaşama taşıyabilecekleri temalardan oluşturulmalıdır. Ödevler güncel konularla ilişkili olmalıdır. Ayrıca verilen ödevler öğrencide merak uyandırmalıdır (Bozkurt vd., 2014, s. 171).

➤ Ödevler öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağlamalıdır. (Bozkurt vd., 2014, s. 171).

➤ Öğrencinin ödevini sözlü ya da yazılı olarak sunmasına fırsat verilmelidir. Kimi ödevlerin yazılı anlatıma dayanmasına kimi ödevlerin ise grup önünde sunum şeklinde sözlü olarak anlatılmasına izin verilmelidir. Sunumlarda öğrenci dijital ve diğer materyallerden yararlanabilmelidir.

Performans Ödevlerinin Öğrenciye Sağladığı Kazanımlar

Performans ödevlerinin Türkçe öğretiminde ve öğreniminde hem öğrenciye hem de öğretmene sağladığı önemli kazanımları vardır. Daha önce de belirttiğimiz gibi öğrenci açısından en önemli kazanımı öğrencinin sadece ders esnasında değil, ders dışında da Türkçeyle ilgilenmesini sağlamasıdır. Bu durum öğretmenin ders tekrarlarını azaltmasına ve öğrencisiyle sosyal anlamda daha fazla zaman geçirmesine de zemin hazırlar. Öğretmeniyle daha fazla zaman geçiren öğrenci sınıf içi etkinliklerde daha istekli, ödevlerinde daha gayretli olur.

Bunun dışında sağladığı kazanımları da şöyle sıralamak mümkündür:

1. Öğrenci öğrendiği dil yapılarını ödevi hazırlarken kullanacağı için genel tekrar yapmakla birlikte bu bilgileri pekiştirir. Ayrıca araştırma ve hazırlama esnasında yeni edindiği bilgilerle de bilgisini genişletir ve derinleştirir. Bir bakıma bu, dilin özümsemesini de kolaylaştırır. Keza bu durum öğrencinin buluş yoluyla yani keşfederek öğrenme becerisinin de gelişmesine katkı sağlar.
2. Öğrenci hazırlık aşamasında dilbilgisi yapılarının yanı sıra yeni sözcükler de öğrenerek kelime hazinesini geliştirir. Aynı durum atasözleri, deyimler ve kalıp cümleler için de geçerlidir.
3. Performans ödevleri öğrencinin genel kültürünü artırdığı gibi Türk kültürüne dair de pek çok şey öğrenmesine de vesile olur. Bu da kültür aktarımı için gereken alt yapıyı ve hazırbulunuşluğu sağlar.
4. Öğrencilere grup çalışması şeklinde verilen ödevler işbirliğine dayalı öğrenme becerisinin gelişmesini destekler. Birbirlerine gerekli araç-gereç ve bilgileri etkin bir şekilde sağlamaları, görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerinde birbirlerine geri bildirimde bulunmaları, en iyi sonucu elde edebilmek için birbirleri ile yoğun ve sert tartışmalara girebilmeleri, karşılıklı hedeflerinin gerçekleşebilmesi için birbirlerinin çabalarını desteklemeleri (Johnson ve Johnson 1990, s. 30-31) hem bireysel anlamda hem de dilsel anlamda öğrenci için büyük bir kazanımdır. Ayrıca grup çalışmasında öğrenilenlerin kalıcılığı arttıracığı belirtilmektedir (Aladağ ve Doğu, 2009, s. 22). Çünkü grup çalışmasında öğrenciler birbirlerini etkileyerek, eksik kalan kısımları tamamlamaktadırlar.

Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde performans ödevleri öğrencinin -özellikle de Türkçe konuşulmayan bir coğrafyada- Türkçeyle daha çok zaman geçirmesi, öğrendiği dilbilgisi yapılarını pekiştirmesi, bilmediklerini de kendi kendine keşfederek ya da işbirliğine dayalı şekilde öğrenmesi ayrıca Türk kültürünü daha yakından tanıması açısından oldukça önemlidir. Öğrenci seviyelere ve ünitelere bağlı olarak verilen performans ödevleriyle hem okuma anlama, hem dinleme anlama hem de yazılı anlatım becerilerini geliştirir. Bu ödevleri grup içinde diğer öğrencilere sözlü olarak sunduğunda da sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma becerilerinin gelişmesini sağlar. Kısacası, performans ödevleri yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde oldukça işlevseldir. Dolayısıyla da her öğretmenin her seviyede rahatlıkla başvurabileceği bir metottur.

KAYNAKÇA

- Aladağ, C. ve Doğu, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde verilen ödevlerin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 15-23.
- Arı, A. (2010). Öğretmenlere göre proje ve performans görevlerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34): 50-52.
- Arıkan, Y. D. ve Altun, E. (2007). *Sınıf ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Çevrimiçi Ödev Sitelerini Kullanımına Yönelik Bir Araştırma*, İlköğretim Online, 6/3, 366-376.
- Ataklı, A. (1991). Bireysel öğrenimde bilgisayar kullanımı, *Amme İdaresi Dergisi*, C. 24, S.3, Eylül, s.99-122.
- Bower, G. and E. R. Hilgard (1981). *Theories of Learning*, Fifth Edition, Prentice Hall, USA.
- Bozkurt, S. , Aslanargun, E. & Akın, S. (2014). İlköğretimde uygulanan proje ve performans ödevlerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 157-173 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pausbed/issue/34738/384129>
- Çelik, G. & Çelik, Ö. (2021). İleriye ket vurma bağlamında Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesini öğrenmede yaptıkları hatalar. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 15-23.
- Dane, A., Kudu, M. ve Balkı, N. (2009). Lise öğrencilerinin algılarına göre matematik başarısını olumsuz yönde etkileyen faktörler, *EÜFBED-Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2/1, 17-34.
- Johnson Dawid W. ve Roger T. Johnson (1990). Cooperative learning and achievement, *Cooperative learning, theory and research*, (Ed. Shlomo Sharan), (pp.23-37), Praeger, USA,
- Kutlu, Ö.; Doğan, D. ve Karakaya, İ. (2008). Öğrenci başarısının belirlenmesi, performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme. Ankara: Pegem Akademi.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler 4 öğretmen kılavuz kitabı*. İstanbul: MEB Devlet Kitapları.
- MEB (2009). Proje ve performans görevleri. MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü Genelgesi, No: 2009/37, Tarih: 16.04.2009, Sayı: B.08.0.İGM.0.08.01.01-010.06/7273 Genelge.